

Ajánlás

a Tata, Sport utca 35. számú ingatlan, az ún.

MILNE-VILLA

települési értéktárba való felvételére

A tatai városkép a 18-19. században kialakult városszerkezet szerint, az ebben az időszakban épült városi lakóházak jellegzetes karakterének megfelelően őrzi a hagyományokat. Mind a nagy, nyilvántartott, védett műemléki épületek, mind az egyszerű, esetleg helyi védelem alá eső lakóházak későbarokk ill. korai klasszicista karakterűek. A védelemre érdemes, régi ingatlanok között azonban van jónéhány épület, amely a tatai uradalmi központ 19. század végi virágzásához kapcsolódik, és annak a fénykornak az emléke, amelyre csak napjainkban kezd odafigyelni a kutatás, s amelynek épített örökségét csak mostanában kezdjük értékén kezelni. Az az épület, amelyet színvonalra és történeti értéke okán értéké nyilvánítani, értéktárba felvenni javaslok, ezek közé tartozik.

1885-től Tata ura galántai és fraknoi gróf Esterházy Miklós József (1839-1897) volt. Édesapja örökségét folytatva építette ki a kor szellemében a korábban jól bevezetett tatai birtokot, s egyben az uralkodó szolgálatában folytatta a családi tradíciót. Az ő nevéhez fűződik a tatai vár átépítésének nagyszabású terve, a Mátyás-kút sokalakos szoborcsoportjának megrendelése Stróbl Alajos szobrászművésztől, a kastély melletti régi sörház komplex átépítése (egyik szárnyában az operaszínházzal). Nagyszerű lovas volt, a királyi és királynői falkavadászatok vezetője, falkanagya. Tatát a Monarchia egyik legfontosabb lovasközpontjává alakította. A lovaspályák kiépítésével párhuzamosan létesült a tréningtelep, amely végül is átalakította Tata (elsősorban Tóváros) karakterét, hiszen a lovak és trénerek jelenléte, valamint az istállók épülése mellett az ezeket kiszolgáló iparok is megjelentek. Joggal nevezték Tatát ekkor „magyar Newmarketnek”. Angol trénerek érkeztek ekkor ide, köztük a legtekintélyesebb Henry Milne volt, akinek a nevéhez a ház kötődik.

Sajnos, a lovasvilág örökségéből alig maradt valami. Az egykori versenypályák, gyakorlóterek helyén települt a mai Kertváros, az istállók nincsenek meg, az angol trénerkből álló egykori kolóniának nincs folytatása. Óriási szerencse, hogy a tréningtelep egykori központi épülete, az ún. „Milne-villa” érintetlen állapotában megvan.

Az épület figyelemre méltó építészeti értékei okán is. A történeti háttér ismerve nyilvánvaló, hogy a lakóépület nem véletlenül épült a századvég amúgy is divatos, angolos stílusában. A gotizáló karakter mind a homlokzatokon, mind a belső terek kialakításában megfigyelhető. Különös értéke az épületnek érintetlen épsége, amely a terek elrendezésére, de a nyíláskeretekre, lépcsőkre, burkolatokra is kiterjed.

A védettség, az értéktárba való bekerülés garanciát jelent arra vonatkozóan, hogy a gazdag történeti örökséggel bíró, önmagában is jelentős épület, úgy is, mint az egykori lovasvilág szerencsésen megmaradt hírmondója, kiemelt figyelmet kapjon. Általa válhat élővé a történet, a magyar Newmarket históriája. Jelenlegi tulajdonosa szenvedélyesen kutatja a kort és gyűjti annak emlékeit, így az épület őrzi karakterét, és távlatosan, a magángyűjteménnyel berendezve múzeumként is bemutatkozhat. Ezt a szerencsés konstellációt kihasználva kéri Nieselberger Róbert az épület értéktárba vételét, amelyet szívből támogatok.

Tata, 2021. október 6.

Kövesdi Mónika

művészettörténész, muzeológus